

Misima Jukio

Ízletes mérég*

Szereplők:

Raszputyinov herceg
Keith
Chiz

A karakterek jellemzői:

RASZPUTYINOV HERCEG Egy New York-i Harmadik sugárúti régiségbolt tulajdonosa, zsugori, különc, középkorú agglegény. Magányosan él, gyanakvó élvhajhász, kecskeszakállat visel. Öltözeke elegáns, a 19. század választékos divatja szerint. Üzletének neve: „Raszputyinov herceg antik kereskedése”. Régimódiasan dagályos fentebb stílusban beszél, és soha, de soha nem mosolyog. Van benne valami mágusra emlékeztető. Kuncsaftjait szinte megdelejezi, elképesztően magas áron tudja rájuk sózni a régiségeket. Jobbára kesztyűt visel és tubákol. Boltjában alig-alig akad vásárló, ám ha valaki mégis betéved, az kétséget kizáróan rendkívül tehetős!

Első eladó: Keith

Második eladó: Chiz

A két bolti eladó jelmezéről döntsön a rendező. Ám öltönyt adni rájuk unalmas lenne. Az is jó megoldás, ha az üzlet tulajdonosa – hivalkodó hajlamától vezérelve – megkövetelné tőlük, hogy 17. századi francia udvaroncok viselését hordják, sőt, ha a meglett férfiakat apródnak öltöztetné. Amennyiben a rendező ennél a megoldásnál marad, a műsorfüzetben ezt fel kell tüntetni – nehogy a közönség tévesen azt higgye, a darab a 17. században játszódik.

A rendező nyugodtan felrúghatja a logika szabályait és öltöztetheti a két bolti eladót a legújabb divat szerint sportos, rövid ujjú trikóba is – szöges ellentétben a főnök ízlésideáljával.

A rendező akár emblémás pólót is adhat a két alkalmazottra, a hagyományos japán kiskabát, a happi mintájára, céges logóval, elől-hátul „Raszputyinov Herceg” felirattal. Úgy gondolom, ez lehetne talán a legmegfelelőbb jelmez számukra.

Keithnek van némi élettapasztalata, ismeri a friss kaviár értékét és vonzerejét.

Díszlet:

A díszletről realista közelítés esetén első pillantásra derüljön ki, hogy jól felszerelt régiségkereskedésben vagyunk. Balra a kirakatablak belső oldala, mellette üvegajtó „Raszputyinov Herceg Antik Kereskedése” felirattal, mely a boltból

* A *Buszu (Édes mérég)* című klasszikus japán kjógen modern átdolgozása

nézve fordított irányban olvasható. A színpad elején polc, ide kerül majd az izletes mérget, a *buszut* tartalmazó edény.

Délután 5 óra. A főnök koktélpertira indul, úgy tervezi, zárásra visszaér. A két eladónak megparancsolja, hogy vigyázzanak addig a boltra.

Évszak:

Rendezői döntés szerint. (Az évszak-meghatározás akár el is hagyható, miután nincs jelentősége, milyen évszakban játszódik a történet.)

Raszputyinov, Keith és Chiz be. A két alkalmazott leül a színpad hátsó részén, arccal a közönség felé, Raszputyinov velük szemben, balra elől áll.

RASZPUTYINOV Eszetekbe véstetek?

Keith és Chiz, vigyázzatok a boltra, amíg távol leszek! Raszputyinov herceg antik kereskedése a legmakulátlanabb hírű üzlet az egész Harmadik sugárúton. Nincs túl sok ügyfelünk, ám azok egytől egyig kifogástalan kuncaftok. Az Elnök úr, a külföldi uralkodók, a világ tíz leggazdagabb üzletembere... mindnyájan azért járnak ide, hogy továbbadjanak valamit nekünk vagy megvásároljanak valamit maguknak. Akik eladni szándékoznak, természetesen sokkal előkelőbb családfával dicsekedhetnek, mint akik vásárolni kívánnak tőlünk. A vérvonal-ismeret fontos minden régiségekkel foglalkozó szakembernek! Ha fennmaradt volna az a világ, amelyben ők azok voltak, akik, úgy jómagam most európai uralkodóházak sarjaival érintkezhetnék. Ó, áldott emlékű Cár Atyuska, nyugodj békében!

Visszatérve tehát: úgy vigyázzatok mindenre, mint a szemetek fényére, amíg távol leszek! Koktélpertira vagyok hivatalos. A koktélpertikat a csordanépek találták ki, ám én közben ott is vevőkre vadászom. Ezért vagyok kénytelen időmet üzletemtől távol tölteni,

más választásom nem lévén. Nos, lelketekre kötöm: a távollétemben mindketten legyetek éberek, és ügyeljetek nagyon a boltra!

KEITH Teljesítjük a kéréseit, főnök úr, de egyikünket mindig magával szokta vinni, amikor elmegy itt-honról, ezért ma is...

KEITH és CHIZ EGYÜTT ...jobb lenne, ha elkísérhetné valamelyikünk.

RASZPUTYINOV Nem, szó sem lehet róla! Ma valami fontosat akarok rátok bízni, afölött kell őrködni mindkettőtöknek. Itt várjatok meg!

EGYÜTT Rendben van, főnök úr.

Raszputyinov hátramegy, felemeli a keleti vázát. Leteszi az előszínpad közepén a polcra, majd visszatér előző helyére.

RASZPUTYINOV Ezt úgy hívják, hogy *buszu*, halálos mérget! Ha csak a felőle fúvó légáramlat meglegyint benneteket, már abba is rögtön belepusztultok! Legyetek résen!

KEITH Igenis, főnök úr!

CHIZ De ha ez olyan életveszélyes, hogy még az irányából fújó szél is halált okoz, főnök úr hogy mert hozzányúlni?

RASZPUTYINOV A mérget régiség, és minden, ami antik, egyben mérget is! Hovatovább, ez az anyag szereti a tulajdonosát, tehát én magam bármikor nyugodtan hozzányúlhatok, rám nézve nem jelent veszélyt. Viszont, ha bármelyikőtök csak a közelébe merészkedik,

azon nyomban holtan esik össze. Óvakodjatok hát, hogy még a szele se érjen benneteket!

CHIZ Igenis, főnök úr!

RASZPUTYINOV Nos, akkor én indulok is.

KEITH Jó szórakozást kívánunk!

CHIZ És térjen vissza mihamarabb!

Raszputyinov el. A két alkalmazott a színpad közepén leül, szemben a közönséggel.

KEITH Egyikünket mindig magával szokta vinni. Nem értem, miért hagyott ma itthon mindkettőnket házörzőnek.

CHIZ Nekem se fér a fejembe.

KEITH De ha már így alakult, nekem mindig olyan unalmas volt itthon egyedül, most, hogy ketten maradtunk, legalább jóízűen kibeszélgethetjük magunkat. Jaj!

CHIZ Mi van?

KEITH A buszu felől fúj a szél!

CHIZ Jaj, ne ijesztgess!

KEITH Húzódjunk odébb egy kicsit!

CHIZ Jó gondolat.

Jobbra hátramennek, ismét leülnek.

KEITH Te is kérdezted az előbb, de nekem se fér a fejembe, miért tart a főnök úr a házban ilyen életveszélyes valamit, ha a felőle fúvó szél is hirtelen halált okoz.

CHIZ Ha szereti is a tulajdonosát az az anyag, fel nem foghatom, mi oknál fogva tartja itthon.

KEITH Ide figyelj, én csak azért is megnézném, mi az a buszu. Szerinted mi a fene lehet?

CHIZ Megörültél? Hát elfelejtetted, hogy a felőle fúvó szél is biztos halál?

KEITH Közelítsük meg szélirányból, és hajtsuk közben a levegőt magunk előtt legyezővel. Így majd nem ér bennünket a szele!

CHIZ Jó elgondolás.

A két férfi feláll, elvesznek egy-egy legyezőt az eladásra kínált áruk közül, majd élénk mozdulatokkal legyezve elindulnak a váza felé.

KEITH Legyezz! Legyezz erősen!

CHIZ Jól van, legyezek!

KEITH Most kioldom a zsinórt a tetején, nagyon erősen legyezz!

CHIZ Jó!

KEITH Kioldottam! Akkor most levegőszem a fedelét.

CHIZ Hirtelen vedd le!

KEITH Legyezz megint!

CHIZ Jól van, legyezek.

KEITH Levettem! *(Hátramenekülnek a színpadon.)* Hú, megnyugodtam.

CHIZ Megnyugodtál? Mitől?

KEITH Hogy az a valami nem állat, különben kiugrott volna.

CHIZ Lehet, hogy csak dögöltnek tettei magát.

KEITH Meg kell nézнем alaposan.

CHIZ Jó gondolat.

Megközelítik a vázát, mint előbb.

KEITH Legyezz! Legyezz erősen!

CHIZ Jól van, legyezek.

KEITH Közel megyek és belenézek, nagyon erősen legyezz!

CHIZ Jó!

KEITH Te, ebbe valami jéghideg szélfúvást palackoztak! *(Mindkét tenyerét a váza hasára tapasztja.)* Jajjaj!

CHIZ Mi történt? Mi történt?

KEITH Hú, akár a pokol hideg lehetete. Csonttá fagyott a kezem.

CHIZ Akkor az a buszu valami nagyon hideg anyag, annyi szent, ugye?

KEITH Legyezz! Legyezz erősen!

CHIZ Legyezek, legyezek!

KEITH Megnéztem! Megnéztem!

CHIZ Mi? Megnézted?

Hátramenekülnek a színpadon, mint előbb.

CHIZ Mit láttál?

KEITH Valami sötétszürkét, de nagyon étvágygerjesztő látványt nyújtott. Te, én megkívántam, én bizony megkóstolom azt a buszut!

CHIZ Hogy jut eszedbe megkóstolni, mikor a fuwallata is öl, ha megcsap!

KEITH Az a buszu teljesen megbabonázott! Nem nyugszom, míg a számban nem érzem az ízét! Meg akarom kóstolni!

CHIZ Nem szabad!

Megragadja Keith kabátujját, huzakodnak.

KEITH Eressz!

CHIZ Dehogy eresztelek!

KEITH Mondom, hogy erressz!

CHIZ Mondom, hogy nem eresztelek!

Keith kiszabadítja magát, és indul a váza felé.

KEITH *(énekel)*

Gyászruhám ujjá bánattól reszket,
az elválás útján lábaim visznek
a buszu felé!

Összecsukott legyezőjével gombócnyi anyagot vesz ki a vázából. A buszut nyelvével nyalja le a legyezőről.

CHIZ Jaj neked! Mindjárt meghalsz!

KEITH Ó, belehalok... Én belehalok... *(A földre zuhan.)*

CHIZ Hát nem megmondtam? Keith, rosszul vagy? *(Odarohan Keith mellé.)*

KEITH Én belehalok! Olyan finom, hogy belehalok! *(Felkel.)*

CHIZ Végtére is, mi a fene ez a buszu?

KEITH Kaviár.

CHIZ Mi? Kaviár? Mi az a kaviár?

KEITH Szerencsétlen falusi bugris, te, hát ennyit se tudsz? Ez hami-

sítatlan minőségi friss kaviár. Kívülről nézve antik váza, belül friss kaviár. Nagyapám gazdag ember volt, tőle tudom, hogy a világon semmi nem lehet olyan finom, mint a friss kaviár. Most, hogy tüzetesebben nézem, látom, jégtartállyal bélelték a vázát. Ó, és citrom is van benne!

CHIZ Hadd kóstoljam meg én is!

KEITH Gyere, vegyél belőle! Lássunk hozzá! De nem ér az egész semmit, ha nincs hozzá bor, amivel leöblítjük. A főnök lent tárolja a minőségi dugi borokat a pincében, igaz? Hozd csak ide a tartalék kulcsot!

CHIZ *(cipőszárából kulcsot vesz elő)*
Nesze, nyisd ki ezzel!

KEITH *(átveszi a kulcsot és el)*

CHIZ *(félve kóstolgatja a kaviárt)* Való igaz. Most, hogy belekóstoltam, tényleg ez a legfinomabb étel, amit életemben kóstoltam. Csöppentek rá egy kis citromot... Jó, jó, először csak arra gondoltam, megkóstolom, de olyan jó ízű, úgy eteti magát!

Keith be, régi borospalackot hoz. Egymásnak adogatják, meg-meghúzzák a palackot. Közben mindketten falatoznak, összecsukott legyezőjükkel kanalazzák a kaviárt. Keith – látva, hogy Chiz tele szájjal zabál – észrevétlenül elviszi balra a vázát. Amíg Keith önfeledten tömi a hasát, Chiz odamegy a vázához, és átviszi jobbra, hogy a maradékot magának eltegye.

KEITH Hé, te meg miben sántikálsz? Egyedül akarod megzabálni az egészet, mi? Na, adjál csak még egy kicsit! *(Tusakodnak a kaviár fölött.)*

KEITH Együk meg együtt!

CHIZ Jó gondolat. *(Maguk közé teszik a vázát.)*

KEITH Ugye, milyen finom?
 CHIZ Nagyon jó ízű, de tényleg.
 KEITH A főnök azért mondta rá, hogy *buszu*, halálos mérge, mert félt, hogy megdézsmáljuk. Ez nem volt szép tőle! Egyél még! Egyél még!
 CHIZ Barátságatlan dolog volt a főnök úrtól azt állítani, hogy már az edény irányából fúvó szélből is rögtön meghalunk. Egyél még! Egyél még!
 KEITH Nem bírom abbahagyni.
 CHIZ Két pofára zabálunk.
 KEITH Egyél még! Hohó, elfogyott!
 CHIZ Bizony, mind elfogyott!
 KEITH No, most büszke lehetsz magadra.
 CHIZ Hogy én lehetek büszke magamra? Te voltál, aki először megnézte a *buszut*, és te voltál az is, aki először belekóstolt! Ahogy hazaér a főnök úr, rögtön megmondalak neki.
 KEITH Jól van, na, csak vicceltem.
 CHIZ Mivel engeszteljük ki?
 KEITH Mi sem egyszerűbb. Tépd szét azt a bizánci zászlót!
 CHIZ. Jól van. *(Leveszi a zászlót és darabokra szaggatja.)*
 KEITH Nagyszerű! Először megnézted a *buszut*, aztán felzabáltad. Most meg darabokra szaggattad a főnök úr díjnyertes bizánci lobogóját. Ahogy hazaér, rögtön beáruell nekik.
 CHIZ De én csak azért, mert te azt mondtad. És ezt meg fogom mondani a főnök úrnak is.
 KEITH Jól van, na, most is csak vicceltem.
 CHIZ De mivel engeszteljük ki?
 KEITH Egyszerűen törd össze azt a kínai tálát!
 CHIZ Na nem! Nekem ebből elég!
 KEITH Akkor törjük össze együtt!
 CHIZ Nem bánom! *(Felkapják a nagy tálát, és földhöz vágják.)*

KEITH Hát ez ripityára tört.
 CHIZ És most mivel engeszteljük ki?
 KEITH Ha hazajön a főnök úr, a legelső, hogy el kell kezdeni keserve-sen sírni.
 CHIZ Mért, a könnyek majd meghatják?
 KEITH De meg ám! Most már nem-sokára hazaér. Gyere ide mellém!
 CHIZ Jó.

A borospalackot eldugják valahová a boltban, hátramennek és várnak. Raszputyinov a bolt bejárati ajtaján be, beszélni kezd.

RASZPUTYINOV Épp hazaértem a koktélpartiról. Üzletem dolgozói már bizonyára türelmetlenül várnak. *(Közben a színpad bal oldalán előrejön.)* Keith, Chiz, megjöttem!
 KEITH Hazajött. Kezdjük a sírás-rívást! *(Sírnak.)*
 RASZPUTYINOV Keith, Chiz, merre vagytok? Mi történik itt? Ahelyett, hogy örülnének a jöttömnek, mindketten zokognak. Ha történt valami, ki vele, egy-kettő!
 KEITH Mondd el te a főnök úrnak, Chiz!
 CHIZ Inkább te mondd el a főnök úrnak, Keith!
 RASZPUTYINOV Nem bánom, melyikőtök kezdi, de hallani akarom azonnal.
 KEITH Jó, elmondom, ahogy történt. Úgy gondoltam, nem lenne ildomos elaludnom, amikor ilyen fontos feladatot bíztak rám, de nagyon elálmosodtam, és egyre álmosabb lettem. Hogy ébren tartsam magamat, elkezdtem birkózni Chizzel. Ő azonban sokkal erősebb nálam, és amikor földhöz teremtett, estemben meg akartam kapaszkodni a bizánci zászlóban, és kettéhasítottam, ahogy látni tetszik... *(Sírnak.)*

RASZPUTYINOV Ó, micsoda szörnyű csapás ért! (Csodálkozással *vegyes felháborodással vizsgálja a zászló foszlányait.*) Hogy tehetted tönkre az én felbecsülhetetlen értékű zászlómat?

KEITH Aztán hanyatt lökött, nekisodrótam annak az állványnak, amely a kínai tálat tartotta, a tál leesett és darabokra tört. (Sír-nak.)

RASZPUTYINOV Rettenetes! (Csodálkozással *vegyes felháborodással vizsgálja a tál cserépdarabkáit.*) Ripityára törtétek a méregdrága kínai tálamat is! Azt sem érdemlitek meg, hogy éljetelek!

KEITH Tudtuk, ha hazajön, halálra kíván majd bennünket. Ezért meg akartuk mérgezni magunkat, megettük az összes buszut, hogy meghaljunk tőle. Ugye, így volt, Chiz?

CHIZ Szóról szóra.

KEITH *(énekel)* Ettünk egy falatot, de nem haltunk bele.

CHIZ *(énekel)* Még egy falatot, de az se hatott.

KEITH *(énekel)* Három falatot, négy falatot...

CHIZ *(énekel)* Öt falatot!

KEITH *(énekel)* Ettünk több mint tíz falatot. *(Felkelnek, legyezővel a kezükben táncolni kezdenek.)*

KEITH és CHIZ *(énekelnek)*

Mind megettük, elfogyott az egész!

Ám a halál mégsem jött el, milyen meglepő!

Túljártunk a nagyokos eszén!

Énekelve, táncolva a főnök felé közelednek, majd hirtelen fejbe vágják a legyezőjükkel.

RASZPUTYINOV Miféle nagyokosra célozhattok itt?

Ebben a pillanatban kigurul a borosüveg. Raszputyinov felkapja, rámered. Figyelmesen vizsgálja a két alkalmazottat, akik látszólag szomorúak.

RASZPUTYINOV Ó, ti huligánok! *(Keith és Chiz hahotázva elfutnak)* Hová szaladtok? Kapják el őket! Nem menekülhettek előlem!

KEITH és CHIZ Bocsásson meg, bocsásson meg!

Raszputyinov üldözi őket. Mindkét eladó futni kezd, közben egyikük antik tárgyat dob Raszputyinov felé. Raszputyinovot ez meglepi, de elkapja a feléje repülő tárgyat. Eközben a két alkalmazott kissé távolabb kerülhet Raszputyinovtól. Raszputyinov folytatja az üldözést. Az egyik alkalmazott ismét feléje dob egy értékes régiséget. Raszputyinov nevenséges pózba kényszerül, hogy el tudja kapni. A két alkalmazott egérutat nyer, kimenekülnek balra a bejárati ajtón. Raszputyinovnak mindkét keze tele, a két nagy értékű antik darabot tartja. Mozgásképtelen, egy helyben áll. Mellette egy Buddha-szobor, pontosan ugyanabban a testtartásban.

Függöny

Pinczés István fordítása

„Misima tehetsége egészen kivételes, és ez nemcsak japán, hanem világszínvonalú tehetség. Talán háromszáz évente ha egyszer születik ekkora zseni, mint ő” – nyilatkozta róla a Nobel-díjas barát és mester Kavabata Jaszunari nem sokkal az író döbbenetes és elképesztő öngyilkossága előtt. Misima (1925–1970) életműve mérhetetlenül gazdag, szerteágazó és roppant izgalmas. Ha csupán a színházi elemekre koncentrálunk, akkor is hihetetlen méretű és súlyú anyaggal van dolgunk...” – írja róla értő kutatója, Jámbor József a Napkút Kiadónál hamarosan megjelenő, válogatásában szinte az egész drámai életművet magyarul felvonultató gyűjtemény bevezető tanulmányában.